

Magyarország területén élő nemzetiségek helyzetéről

(2013. február — 2015. február)

(Folytatás)

6. A NEMZETISÉGEK ANYANYELVŰ HITÉLETE

A Kormány az egyházi területen is támogatja a nemzetiségek kultúrájának megőrzését, fejlesztését, s e feladatok ellátásában számít az egyházak segítségére. A nagy bevett egyházak hangsúlyt fektetnek a nemzetiségi pasztorációk ellátására. A legnagyobb létszámú bevett egyházak a hívek igénye szerint nemzetiségi nyelvű szolgálatot is elláttak. Így például a katolikus egyház német, szlovák, horvát, lengyel és szlovén nyelvű, a görög katolikus Hajdúdorogi Egyházmegye, illetve a Miskolci Apostoli Exarchátus ruszin és román nyelvű, az evangélikus egyház német és szlovák nyelvű pasztorációt is ellát. Működik egy örmény rítusú vallási közösség is Magyarországon. (A nemzetiségi ortodox egyházak – szerb, román, bolgár – mind liturgiájukban, mind pedig ügyvitelükben értelemszerűen anyanyelvüket használják. A Konstantinápolyi Egyetemes Patriarchátus Magyarországi Ortodox Exarchátusában – amelynek görög nemzetiséghez tartozó hívei is vannak – van magyar nyelvű liturgia is.) Több olyan kisebb vallási közösség is működik Magyarországon, amely adott esetben külföldi gyökerekkel rendelkezik. Természetesen ezek a vallási közösségek is szabadon működhetnek, saját liturgikus nyelvüket használva.

A katolikus egyháznak több olyan intézménye van, amelyben nemzetiségi nyelvű oktatás is folyik (pl. német – Baja, Budaörs, Budapest-Óbuda, Érd, Esztergom, Mohács, Mór, Szekszárd, Mátészalka; szlovák – Dabas-Sári, Kétsoprony; roma – Alsószentmárton, Rakacaszend, stb.). Az evangélikus egyház Soltvadkerten német nyelvű oktatási intézményt, Békéscsabán és Tótkomlóson szlovák nyelvet oktató egyházi tanintézményeket működtet. A soproni Berzsényi Dániel Líceumban német nemzetiségi gimnáziumi oktatás folyik, míg az esztergomi Vitéz János Katolikus Főiskola német és szlovák, az Apor Vilmos Katolikus Főiskola német nemzetiségi pedagógusokat is képez. Az esztergomi és váci római katolikus főiskolákon romológiai képzés, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Karán pedig szlavisztikai képzés folyik.

A magyarországi vallási közösségek egyre jelentősebb szerepet vállalnak a romák felkarolásában, integrációjának és felzárkózásának elősegítésében a cigánypasztoráció által. A bevett egyházak cigánypasztorációs munkája egyre intenzívebb, nemcsak a romák/cigányok felé való szolgálatban, hanem a papok és lelkészek továbbképzése terén is. Ilyen példa a 2014 novemberében Berekfürdőn megrendezésre került cigánymissziós lelkésztoábbképző a Magyarországi Református Egyház Missziói Irodája szervezésében, vagy akár a Miskolci Apostoli Exarchátus lelkészeinek szeptemberben tartott továbbképzése, melynek központi témája szintén a cigánypasztorációs munka volt. Ezen képzések egyik fő célja, hogy a cigánymissziót végző vagy cigánymisszió iránt érdeklődő lelkészek egy olyan kapcsolati hálóba léphessenek be, ami segítséget és támogatást jelenthet majd a romák között végzett szolgálatukban. Számos helyen, kifejezetten a cigányok/romák által lakott településrészekben hoztak létre imaházakat, amelyek egyúttal a közösség mindennapi életének színtereivé is váltak. 2014 szeptemberében felszentelték a Magyarországi Metodista Egyház első roma templomát Alsószolcán. A szerzetesrendek (női és férfi egyaránt) szintén kiemelkedő munkát végeznek a cigány/roma lakosság életminőségének javításában, különösen a gyerekekkel való foglalkozás, nevelés által.

Kisvárdai Város Önkormányzata és a Kisvárdai Görögkatolikus Egyházközség közösen épít cigány közösségi házat, amelynek alapkövetétele 2014 októberében volt. A háznak fontos szerepet szánnak a társadalmi befogadás terjesztése terén, valamint az integráció feltételeinek megvalósítása terén. A roma lakosság számára kulturális és liturgikus programokat szerveznek, gyermekek részére oktatási és nevelési (tanodák, családi napközök) tevékenységet folytatnak, szociális szolgáltatást, valamint szabadidős, közösségi programokat, táborokat szerveznek.

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia 2014. júniusi ülésén döntés született a temetkezési szertartás-könyv romani nyelvű kiadásáról, amely a papság számára lehetőséget biztosít a szertartás egyes részeinek a gyászoló közösség nyelvén történő végzésére. Szintén ezt segíti a hamarosan megjelenő Leszállt közénk a Szent Isten című hittankönyv, amelyben egyes imádságok romani nyelven is olvashatók lesznek.

A 2011 őszén 4 kollégiummal elindult Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat (a jezsuita rend, a katolikus – beleértve a görög katolikusokat is –, a református, és az evangélikus egyházak fenntartásában) a beszámoló összeállításakor 5 kollégiummal működött. Céljuk, hogy segítsék a magyar-roma kettős identitás megélését, a diákok tanulmányi, nevelési és személyiségfejlődését támogassák, a közösségi felelősségvállalás iránt elkötelezett, keresztény szellemiségű roma értelmiséget megerősítsék. Az állami költségvetés pályázati úton támogatja ennek a hálózatnak a működését.

A protestáns egyházak cigánymissziós vezetőinek (református, evangélikus, baptista, metodista, pünkösdi) együttműködésében 2014 októberében jelent meg a Cigánymissziós Módszertani Füzetek sorozat első kiadványa, amely által az egyházak cigánymissziói összefogásban kívánnak kilépni a társadalom elé a romák/cigányok elfogadásáért, amely kulcskérdés a hazánkat is sújtó társadalmi problémák rendezése érdekében. A módszertani füzetek egyes kiadványai a cigányság elérését célozzák és az együttélés sok területét érintő kérdésre keresik és adják meg a választ.

Bármely nemzetiségi felekezethez tartozó személy a hadseregben és a büntetés-végrehajtási intézetekben anyanyelvén is igénybe veheti a számára megfelelő egyházi szolgáltatást, mivel törvény biztosítja a tábori lelkészség működését, valamint a börtönpsztoráció lehetőségét.

Az egyházak közhasznú tevékenységét az állam közvetlenül támogatja. Az egyházi köznevelési intézmények a bértámogatáson túl működési támogatásban is részesülnek. A nagy bevett egyházak olyan köznevelési intézményeket is fenntartanak, amelyekben nemzetiségi nyelven folyik az oktatás-nevelés. Az egyházi köznevelési intézményekben tanulókra 2013-ban fejenként 521 000 Ft jutott. Az állami költségvetés támogatja az egyházak szociális, egészségügyi és kulturális (lényegében közfeladatot ellátó) intézményeit is. A nemzetiségi ortodox egyházak közül a Budai Szerb Ortodox Egyházmegye tart fenn három szociális intézményt. Az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye a Boldog Ceferino Alapítvány „Roma zarándoklat a Pápához” programjához 8,5 M Ft, a Szent Kinga Caritas Alapítvány a Boldog Ceferino Óvoda működtetésére 2013-ban 4,2 M Ft támogatást nyert.

A Budai Szerb Ortodox Egyházmegye 2013-ban a szentendrei Fő téri múzeumi épület belső felújítására 5 M Ft, 2014-ben pedig a Dunaszekcsői Szerb Ortodox Templom tető felújítására, valamint a toronyrész helyrehozatalára 2 M Ft támogatást kapott. A Magyarországi Román Ortodox Egyházmegye az egyházmegyéhez tartozó egyes templomok örökségvédelmére 2013-ban 1,8 M Ft, továbbá 2014-ben a Magyarországi Román Ortodox templom felújítására 2 M Ft támogatást kapott. A Konstantinápolyi Egyetemes Patriarchátus Magyarországi Exarchátusa 2013-ban a szentesi egyházközség közösségi helyiségeinek felújítására 3 M Ft, míg 2014-ben „Hittel a környezetünk megóvásáért” elnevezésű programjára szintén 3 M forint támogatást kapott. Az egyház az általa fenntartott köznevelési intézménye után a bér-és működési támogatáson túl 2014-ben további 10 M Ft-os működési támogatásban részesült.

Az egyházi közgyűjtemények működését is támogatja az állami költségvetés, ezen belül támogatást kap a szentendrei szerb ortodox és a gyulai román ortodox egyházi gyűjtemény. A szerb ortodox egyház 2013-ban 15,750 M Ft-ot, 2014-ben pedig 59,766 M Ft-ot, a román ortodox egyház 2013-ban 3,750 M Ft-ot, 2014-ben 14,230 M Ft-ot kapott közgyűjteménye működtetésére. Ugyancsak kap ilyen célú támogatást a Konstantinápolyi Egyetemes Patriarchátus Magyarországi Exarchátusa is: 2013-ban 3,0 M Ft-ot, 2014-ben szintén 11,384 M Ft támogatást kapott. A nemzetiségi egyházi gyűjtemények támogatása tehát 2014-re mintegy négyszeresére emelkedett.

Az egyházak hitéleti tevékenységének támogatását az állam a következő módokon támogatja: Az állampolgárok rendelkezhetnek a személyi jövedelemadójuk 1%-áról, és ezzel a lehetőséggel élhetnek a nemzetiségekhez tartozók is, akik saját egyházaik számára ajánlhatják fel az 1%-ot. Ezt az állami költségvetés a befizetett Szja 1%-áig egészíti ki, a bevett egyházakra felajánlók számának a figyelembe vételével.

Az érintett egyházak a volt államosított ingatlanaik egy részének igényléséről az állammal való megállapodás alapján évente folyósított járadék fejében lemondhattak. A nemzetiségekhez tartozó egyházak közül járadékban részesül a Budai Szerb Ortodox Egyházmegye. A járadék összegét a kormány évente valorizálja, így a járadék összege 2013-ban 108,276 M Ft-ot, míg 2014-ben 109,925 M Ft-ot tett ki.

Az állam anyagilag is támogatja a hitoktatást. 2013. szeptember 1-től az állami köznevelési intézményekben az állami erkölcsstan helyett a bevett egyházak a tanrendbe illesztett hit- és erkölcsstanoktatást tarthatnak, amelyet teljes egészében az állam finanszíroz. A nemzetiségi ortodox egyházak közül a szerb él ezzel a lehetőséggel. Ugyanakkor a vallási közösségek fakultatív hitoktatását is támogatja az állami költségvetés. A vizsgált időszakban három nemzetiségi ortodox egyház – a szerb, a román és a görög – igényelt és kapott fakultatív hitoktatási támogatást, amely éves szinten kb. 5 M Ft. Megjegyezzük, hogy több kisebb, nem bevett egyházként működő neoprotestáns közösség is kapott egy külön keretből állami támogatást iskolán kívüli fakultatív hitoktatásra, amelynek romapasztorációs vetülete is van.

A kistélepüléseken szolgálatot teljesítő lelkészek jövedelmét az állam az egyházakkal való megállapodás alapján kiegészíti. A nemzetiségi egyházak közül ilyen megállapodás van a Budai Szerb Ortodox Egyházmegyével (2013-ban és 2014-ben 1,552 M Ft támogatást kapott), a Magyarországi Román Ortodox Egyházzal (2013-ban és 2014-ben 2,173 M Ft támogatást kapott) és a Konstantinápolyi Egyetemes Patriarchátus Magyarországi Exarchátusával (mind 2013-ban, mind 2014-ben 415 000 Ft támogatást kapott). Ugyanakkor érinti ez a nagyobb egyházak pl. a katolikus, evangélikus, valamint a baptista vidéki, nemzetiségi nyelvű szolgálatot ellátó papjait is.

2012-ig az Egyházi oktatási és kulturális célú támogatás, 2013–2014-ben az Egyházi közösségi célú programok és beruházások támogatása előirányzat szolgálta az egyházak belföldi és határon túli, valamint az egyházi roma missziók munkáját.

7. A NEMZETISÉGEK ANYANYELVŰ MÉDIÁJA

Magyarországon törvények garantálják a nemzetiségi média működését, illetve működtetését. A közszolgálati műsorszolgáltatók rendszeres anyanyelvű rádió és televízió műsort adnak mind a 13 hazai nemzetiség részére. A központi költségvetés az országos önkormányzatok támogatása során anyagi forrásokat biztosít a nemzetiségek anyanyelvű újságjainak megjelentetésére.

7.1. Médiaszabályozás

Az elmúlt időszakban lezajlott átfogó médiaszabályozás számos ponton érintette a nemzetiségek anyanyelvű médiához való hozzáférését biztosító jogokat is. A médiát és hírközlést szabályozó egyes törvények módosításáról szóló 2010. évi LXXXII. törvény alapján megalakult a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (a továbbiakban: NMHH), valamint létrehozták a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsát (a továbbiakban: Médiatanács), amely az NMHH egyik önálló hatáskörű szerve és a korábbiakban működő Országos Rádió és Televízió Testület jogutódja. A 2011. január 1-től hatályos, a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Mttv.) 203. § 37. bekezdése alapján a magyar közszolgálati médiaszolgáltatás részét képezi (magyar mű) az eredetileg valamely, a Magyarország által elismert nemzetiség nyelvén készült alkotás is, ha annak tárgya az adott nemzetiség magyarországi életével, kultúrájával van összefüggésben, illetve az olyan zenei műsorszám, amely valamely nemzetiség Magyarországhoz kapcsolódó kultúrájának része. A törvény 83. §-a rögzíti, hogy a közszolgálati médiaszolgáltatás célja, többek között a nemzetiségek médiával szemben támasztott igényeinek kielégítése, kultúrájának bemutatása, a nemzetiségek anyanyelvének ápolása, a Magyarországon élő nemzetiségek kultúrájának bemutatása Európa és a világ számára.

Az Mttv. önálló szakaszban (99. §) szabályozza a nemzetiségek közszolgálati médiaszolgáltatásban történő megjelentetését, miszerint a közszolgálati médiaszolgáltatásban közzétett önálló műsorszámok útján jogosultak kultúrájuk és anyanyelvük ápolására, az anyanyelven való rendszeres tájékoztatásra. E feladatot a közszolgálati médiaszolgáltató országos, illetve – a nemzetiségek földrajzi elhelyezkedésének figyelembevételével – helyi médiaszolgáltatásban, a nemzetiségek igényeinek megfelelő műsorszámokkal, audiovizuális médiaszolgáltatásban szükség szerint feliratozással vagy többnyelvű közzététellel teljesíti. A nemzetiségek országos önkormányzatai – ennek hiányában országos szervezetei – a közszolgálati médiaszolgáltatónál rendelkezésükre álló műsoridő felhasználásának elveit önállóan határozzák meg. Ezen elveket – melyek nem érinthetik a műsorszám tartalmát és a műsorszerkesztést – a közszolgálati médiaszolgáltató köteles figyelembe venni.

Az Mttv. 95. §-a értelmében Közszolgálati Kódex (a továbbiakban: Kódex) került megalkotásra. A Kódex alapvető rendeltetése, hogy a közszolgálati médiaszolgáltatók számára a törvény keretei között elvi iránymutatást adjon a közszolgálati médiaszolgáltatás megfelelő működéséhez. A dokumentum egységesen határoz meg alapelveket és célokat a Magyar Televízió, a Magyar Rádió, a Magyar Távirati Iroda, és a Duna

Televízió működésére vonatkozóan. A Kódex szabályai alapján (Mttv. 97. §) a közszolgálatiág érvényesülését, a közszolgálati médiaszolgáltatók feletti társadalmi ellenőrzést a tizennégy tagú Közszolgálati Testület (a továbbiakban: Testület) biztosítja. A Testület a jogszabályban meghatározott jelölő szervezetek által delegáltakból áll, melynek tagja többek között a magyarországi nemzetiségek országos önkormányzatai által delegált képviselő is. Az Mttv. 101. § g) pontja kiemeli, hogy a Magyar Távirati Iroda, mint nemzeti hírügy-nökség, a közszolgálati feladatai keretében rendszeres és tényszerű tájékoztatást nyújt a hazai nemzetiségek életéről. Az Mttv. 48. §, és 52. §-a alapján a különböző típusú közösségi médiaszolgáltatók működését biztosító jogosultságok megszerzése érdekében a Médiatanács által kiírt pályázatok feltételként tartalmazhatják a nemzetiségek igényeinek meghatározott mértékű szolgálatát.

7.2. A közmédia integrációja

2011 elején, az új médiatörvénynek megfelelően a Médiaszolgáltatás Támogató és Vagyonkezelő Alap (a továbbiakban: MTVA) vette át a közszolgálati médiumok vagyont és emberi erőforrásainak jelentős részét. A műsorkészítők, így a nemzetiségi szerkesztőségek munkatársai is az MTVA munkavállalóivá váltak.

A közmédia tartalom előállításban dolgozó munkatársai (televíziós és rádiós szerkesztők, riporterek, műsorvezetők, stb.) egységesen az újonnan létrehozott Tartalom Előállítási Alkotók irodájának (TEA) munkatársai lettek, ezzel lehetőség nyílt a platformok közötti együttműködésre és a párhuzamosságok megszüntetésével az erőforrások racionalizálására. A folyamat során figyelmet fordítottak arra, hogy a nemzetiségek érdeke ne sérüljön, a műsorok a törvényi előírásoknak és a nemzetiségi önkormányzatokkal kötött korábbi megállapodásoknak megfelelő minőségi és tartalmi irányelvek szerint készüljenek.

A hatékonyság növelése érdekében a közmédia döntéshozói megvizsgálták a nemzetiségi tartalmakat is, amelyeket a megállapodások figyelembe vételével profiltisztított csatornákon helyeztek el, az ismétlések rendjét és helyét pedig oly módon változtatták meg, hogy azzal lehetőség szerint a legnagyobb új közönséget ériék el.

A 2014. október 15-től érvényes SZMSZ szerint nagyobb szerkesztőségek jöttek létre. A korábbi szerkesztőségi struktúra átalakítása során létrejött a Nemzetiségi, Külhoni és Kiemelt Projektek Főszerkesztősége, ahova a nemzetiségi műsorokat készítő szerkesztők is tartoznak. 2014 novemberétől az MTVA vezetése a műsorok és a nemzetiségek különböző csatornákon történő megjelenése terén újabb pozitív változtatásokról döntött. Ezt mindenekelőtt a közmédia 2015-ben tervezett strukturális átalakítása tette szükségessé. Az M1 *aktuális* csatornává és a Duna Csatorna *nemzeti főadóvá* válásának előkészítése során megvitatták az M1-ről a Dunára átkerülő nemzetiségi műsorok jobb időpontban történő sugárzási lehetőségét. Erről 2015 elején mind a parlamenti szószólókat, mind pedig az önkormányzatok vezetőit hivatalosan is tájékoztatták. Ennek értelmében az eddigi déli, kora délutáni műsorsávot a lényegesen kedvezőbb reggeli 6.00-7.00 közötti időpontra változtatják. A nézői szokásokat figyelembe véve, a reggeli sávban nagyobb az esély a munkába indulók érdeklődését felkelteni. A Duna World struktúrájának átalakítása során az eddigi időpontokhoz szokott nézők is lehetőséget kapnak a kora délutáni tévénézésre. A strukturális átalakítások során intézkedések történtek a munkafolyamatok könnyítésére, e körben bővítik a műsorok elkészítéséhez szükséges tolmácsolási feladatok, archiválási lehetőségek körét és hozzáférését.

Az MTVA vezetése a nemzetiségi kultúrát, hagyományokat és a nemzetiségi tematikát a törvény által meghatározott műsorkereteket kiszélesítve más műfajú műsorokba is bekapcsolja, így megjelenési lehetőséget biztosít az egész társadalom számára szóló műsorok programjaiba is. Így szerepelhettek nemzetiségiek az év végi „Jónak lenni jó” karitatív műsorfolyamban, vagy ezt megelőzően a novemberben megrendezésre került Német Napon, melyben több bejátszott riport és stúdióbeszélgetés szólt a német nemzetiség történelmi és jelenkori eseményeiről. Hasonló módon jelentek meg a nemzetiségi szokások a Házasság Hete műsorfolyam kapcsán 2015 februárjában. A Nemzetiségi, Külhoni és Kiemelt Projektek Főszerkesztőségéhez tartozó rendszeresen jelentkező kiemelt, tematikus napokon, más műfajú rádiós és tv-s műsorokban is helyet kapnak a nemzetiségek. A jövőben a nemzetiségekről szóló hírek sokkal több helyen, integráltan jeleníthetők meg, amennyiben a nemzetiségek képviselőinek és vezetőinek aktív együttműködése esetén a szerkesztőség kellő időben értesül a nemzetiségi eseményekről.

Az MTVA szervezetében további változásokat terveznek, amelyek a hatékonyság érdekében részben a szerkesztőségi tevékenységek külső gyártásba történő kiszervezésével fűggnék össze.

Az NMHH 2010 második féléve óta elemzi, hogy az egész társadalom számára készülő hír- és magazinműsorokban hogyan és milyen arányban jelennek meg különböző kisebbségi csoportok, köztük a hazai nemzetiségek. A Közszolgálati Kódex – amelynek figyelembe vételével készült a vizsgálati metodika – a média

identitásképző, valamint a közszolgálati médiaszolgáltatások megkülönböztetett információs szerepét figyelembe véve kiemelten kezeli a társadalmi sokszínűség reprezentációját. A vizsgált médiaszolgáltatók és műsorok: MTV1 (esti Híradó, Ma reggel, Este); Duna TV (Híradó, Közbeszéd); MR1 (180 perc, Déli Krónika, Esti Krónika, Ütköző); TV2 (Tények, Mokka); RTL Klub (Híradó); Class FM (Hírek); ATV (Híradó, Egyenes beszéd); Hír TV (Híradó 21, Magyarország élőben); és Echo TV (Híradó). A vizsgálat szerint 2014-ben a nemzetiségek intézményeinek megjelenései 0,7%-ot tettek ki, a legmagasabb arányt (1,3%) a magazinműsorokban érték el. A kereskedelmi híradókban a román prezentációs aránya 64,1 százaléka volt a bármilyen kisebbségi szereplők számára allokált megjelenéseknek.

7.3. MR4 – Nemzetiségi adások a közszolgálati rádióban

7.3.1. Nemzetiségi Rádió

A MR4 nemzetiségi adója AM 873, 1188 hullámhosszon szól, amely a hazai nemzetiségek saját szerkesztésében készül és anyanyelvén szólítja meg hallgatóságát. A műsorokban az adott nemzetiség életének, ill. önkormányzatainak hírei mellett szerepelnek kulturális intézményeinek programjai, hagyományos ünnepei, az egyházi ünnepek, a vallási felekezetek hírei, rendezvényei. Mind a naponta, mind a hetente sugárzott adásokban szerepelnek tematikus műsorok, ill. műsorsorozatok, amelyek az adott közösség kiemelkedő alkotóival, ill. alkotásaival, mesevilágával, népköltészetével, népzenejével foglalkoznak. Az adásokban kiemelten szerepelnek az anyaország hírei, kulturális eseményei. A horvát, német, román, szerb és a szlovák nemzetiségeknek napi 2 órás, a bolgár, görög, lengyel, örmény, ruszin, szlovén és ukrán nemzetiségek részére heti 30 perces anyanyelvű műsor készül. Az MR4 műsorait a lakihegyi, a marcali, a pécsi és szolnoki középhullámú adók sugározzák és teljes országos lefedettséget biztosítanak a 13 nyelven, napi 12 órában jelentkező műsorfolyammal, valamint a www.radio.hu honlapon is hallgatható folyamatosan. A Nemzetiségi Rádió részletes műsorstruktúráját a 8. számú melléklet tartalmazza.

Az MR4 az elmúlt évek folyamán törvényi kötelezettségének tett eleget azzal, hogy a magyarországi nemzetiségeket segítette anyanyelvük, kultúrájuk és identitásuk ápolásában, nemzetiségi kohéziójuk megtartásában és egyben a többségi nemzethez fűződő kötődések és a mindennapi integráció kérdéseinek sokszínű megközelítésében. A nemzetiségi közösséghez szólva teret ad a nemzetiségek érdekképviseleti szervezeteinek, művészeti és kulturális egyesületeinek, vallási és más olyan közösségeinek is, amelyek kötetlen szervezeti formában tettek a nemzetiségek önmegtartásáért. Magyar nyelvű műsoraikkal a többségi nemzet képviselőit is megszólították, megismertetve őket a hazai nemzetiségek életével, egyben teret adva a párbeszédnek is, nemcsak a többségi nemzet és egyes nemzetiségek, de a 13 nemzetiség között is. A struktúra 2011 óta állandónak mondható. A nappali 12 órás műsorfolyam meghatározott rendben ismétlődik az este 8 és reggel 8 óra közötti időszakban. A Nemzetiségi adó nem csupán a magazinok témafeldolgozásában, de hírstruktúrájában is igazodik a nemzetiségi igényekhez, témákhoz, nyelvhez.

Az MR4-en sugárzott műsorok indulásuk óta azt az elsődleges célt szolgálták, hogy az anyanyelvi műsor-készítés megfelelő nyelvi fórumot is biztosítson az érintett nemzetiség számára. Itt nemcsak a nyelv önmagában fontos, hanem egy olyan nyelvi közösségteremtés is, amely az egy nyelven belül használt nyelvjárá-sokból egy olyan nyelvi keretet szerkeszt, amelyet minden nyelvjárási csoport megért és egyben a közösségi kommunikáció eszközeként is elfogad, akkor is, ha az egyes elemeiben akár jelentősen is eltér az anyaországban használt köznyelvtől.

Például a szlovén műsoraikban az anyanyelv ápolásának ez a formája különösen fontos, hiszen a Magyarországon élő szlovének nyelvjárása oly mértékben különbözik a Szlovéniában használt nyelvtől, hogy ez egyes esetekben akadályozza a megértést. A szlovén közösséggel folytatott párbeszéd és egyeztetés után valamennyi szlovén műsor a magyarországi szlovének nyelvjárásában hangzik el, kivéve természetesen a Szlovéniából érkező riportanyagokat. A magyar nyelvű műsorkészítés 2011-től megszűnt, ilyen elemek a műsorban csak külön főszerkesztői engedéllyel hangozhatnak el.

A horvát nyelvű adásaik a közösségi igényekhez igazodva helyet adnak a nyelvjárásoknak (pl. dél-baranyai vagy gradistyei) és a műsorvezetésben igyekeznek megismertetni a magyarországi horvát hallgatókat a horvát nyelv mai állapotával. Ennek oka egyrészt az, hogy a különböző horvát nyelvjárások beszélői jól értik egymást, másrészt az, hogy az irodalmi horvát nyelv az elmúlt évtizedekben jelentős változáson ment át Horvátországban is, így műsoraik közvetítőszerepet is játszanak a modern horvát köznyelv megismertetésében és magyarországi viszonyokra való adaptációjában.

A német nyelvű műsoraikban sajnos a korábbi években is jellemző volt a nyelvjárások eltűnése és az irodalmi nyelv térnyerésének folyamata, melynek eredményeként nyelvjárásban készült anyagok csak nagyon ritkán kerülnek adásba. Ez a példa a magyarországi németek körében lezajlott változásokat követi, melynek

eredményeként a nyelvjárásokat anyanyelvként beszélők száma egyre kisebb, hiszen a követő generációk az irodalmi nyelvet ismerik meg.

A közösségi anyanyelvápolás teljesen más helyzete jellemzi a kis létszámú nemzetiségeket. Ezek a közösségek két részre oszthatók. Egyik formájuk, mint pl. a görög nemzetiség, javarészt egy időben települt Magyarországra, egy zárt földrajzi területre és az elmúlt évtizedekben nem volt utánpótlása az anyaországból. Ez azt eredményezte, hogy a betelepülő generációk anyanyelvként beszélnek a nyelvet, az itt születettek pedig alig. Így a nemzetiségi műsorok a fiatalok számára egyfajta nyelvviskolát is jelentenek, ahol a fiatalabbak közösségük tagjait hallhatják anyanyelven beszélni, amely sokuk számára egyben motiváció is a nyelv elsajátítására. Más nemzetiségek esetében elsősorban az a jellemző, hogy a közösség legalább 90%-ban nem itt született tagokból, hanem migránsokból áll, akik gyakran megtartották eredeti állampolgárságukat is. Az ő esetükben az anyanyelv a mindennapokban használt nyelv is, ellenben a Magyarországon született ugyanolyan nemzetiségű emberek általában nem vagy nem úgy ismerik az anyanyelvet és ez gyakran a csoporton belül is nyelvi ellentétekhez vezet.

Az MR4 2014-ben is igyekezett a párbeszéd eszközével fenntartani a konszenzust, így pl. ruszin műsorok egy része az Ukrajnában használt, más részük a hazai nyelvjárásban készült.

Roma műsoraikról elmondható, hogy a közszolgálati rádió olyan fórum Magyarországon, amely nyelvi területen is hozzájárult a beás illetve a romani nyelv ápolásához. Anyanyelvi műsoraik itt is irányadók, hiszen ez az egyetlen, a közösség által közvetlenül és bárholonnan elérhető fórum, ahol az adott nyelvet beszélők egy médiumban is megélhetik anyanyelvük szakszerű és előítéletektől mentes használatát. Az anyanyelvi adások egyben dokumentációs jellegűek is, hiszen mind beás mind romani nyelven elhangzanak népmesék, népi hiedelmek és olyan nyelvi emlékek is, amelyek egyre kevesebb közösségi tag számára ismertek az eredeti anyanyelven. A két nyelv használata kétségkívül hozzájárul az érintett roma közösségek nyelvi identitásának ápolásához, de egyben ösztönzés is a fiatalabb generációknak, hogy ne csak a nyelvet ismerjék és használják, de ezen keresztül éljék meg kultúrájuk nyelvi kifejeződését is.

A csatorna, mivel az egyetlen anyanyelvi rádióműsor, ellentétben az általános közélet adottságaival, mind egyediségében, mind a hozzá kapcsolódó közösség jellegéből adódóan nemcsak követi az érintett csoportok életét, de önmagában is fórumot nyújt az aktuális kérdések és vélemények megismeréséhez, ezáltal is elősegítve a közösségi szervezetek és az egyének döntéseit. A napi anyanyelvi adások nemcsak a nyelven, de a témákon keresztül is összekapcsolják az adott közösséget. A Magyar Rádió és az országos nemzetiségi önkormányzatok közötti kapcsolattartás fontos elemei voltak az önkormányzatok képviselőivel kezdeményezett találkozások, egyeztetések. A nemzetiségi önkormányzatok jónak ítélik meg a közrádió nemzetiségi műsorpolitikáját és kiemelik, hogy valamennyi közszolgálati médium között a Magyar Rádióban a legjobbak a nemzetiségi műsorkészítés feltételei.

7.3.2. Nemzetiségek rádióműsorai

A Magyar Rádió Nemzetiségi adások „Egy hazában” c. műsora vasárnap 13.00 – 13.55 óra között kerül adásba, melyet kedden 01.00 – 01.55 között ismételnék meg. A műsor a Kossuth Rádió hullámhosszán szombatonként 04.00 – 04.55 között hallható, melyet vasárnap 23.07 – 24.00 órakor ismételnék. Magyar nyelvű, nemzetiségi témákkal foglalkozó magazinműsor, elsősorban az öt nagy (német, szlovák, román, szerb, horvát) nemzetiség életéből. A műsort felváltva készítik a nemzetiségi adások munkatársai. Fontos célja, hogy a többségi hallgatóságot tájékoztassa az általuk kevésbé ismert magyarországi nemzetiségekről. A műsor – amely 2014 februárja óta hallható a Kossuth rádióon is – egyfajta híd szerepet tölt be a közös hazában élő, de eltérő kultúrájú, gyökerű társadalmi csoportok között. A magyar nyelvű *Gyöngyszemek* című műsor vasárnap 13.55-kor heti 5 percben a nemzetiségek irodalmából válogat, magyar színművészek előadásában. A „Nemzetiségek ünnepei” a jeles évfordulókhoz kapcsolódó történelmi, kulturális magazin a nemzetiségi ünnepek függvényében jelentkezik. A naponta 13.30 – 14.00 között adásba kerülő „Nemzetiségeink zenéje” más-más nemzetiség (német, román, horvát, szerb, szlovák) zenei kultúráját, majd szombaton délben a hét kis nemzetiség (bolgár, görög, lengyel, örmény, ruszin, szlovén, ukrán), vasárnap pedig a roma nemzetiség zenei kultúráját mutatja be. A déli harangszót követően minden nap más-más nemzetiség himnusza hangzik el a Magyar Rádió Nemzetiségi adásaiban, amely 2015-től a Nemzetiségi Rádió nevet viseli.

A *roma* nemzetiség számára heti öt alkalommal, hétfőtől-péntekig 60 perces műsor kerül sugárzásra, „*Három szólamra – cigány magazin*” címmel. Heti két-két alkalommal félórás anyanyelvű – romani ill. beás nyelvű – műsorral jelentkezik a magyar nyelvű roma műsorok mellett. A romani és a beás nyelvű műsorok egyik deklarált célja a nyelvvesztés megállítása, az anyanyelv és az ahhoz fűződő különleges kultúra megmentése,

az önazonosság megtartásának elősegítése. A roma nemzetiség további két műsora a Kossuth Rádió „Jelenlét” címmel szombaton *közéleti* és vasárnap *kulturális* tematikával 26 percben kerül adásba.

A *horvát* rádió minden nap 08.00 – 10.00 között kerül adásba, mely a magyarországi horvát közösség életéről szóló információkkal, riportokkal, friss hírekkel, érdekességekkel, rendezvényekről történő beszámolókkal jelentkezik. A műsorok a Pécsi Stúdióban készülnek, ezért rendszeres tájékoztatást adnak a dél-baranyai régióban élő horvátok mindennapjairól, a pécsi Horvát Színház eseményeiről, zenei újdonságokról. Ugyanakkor Budapesten is dolgozik egy munkatárs, aki jellemzően a fővárosban és környékén történő eseményeket dolgozza fel.

A *német* nyelvű magazinműsor a Pécsi Stúdióból naponta 10.00 – 12.00 között jelentkezik friss hírekkel, információkkal, érdekességekkel, rendezvényekről történő beszámolókkal a német nemzetiség életéből. Sok német nyelvű modern és hagyományos zenével. A rádiós műsor nagyrészt aktuális, hazai és nemzetközi eseményeket, az adott heti/napi aktualitásokat dolgozza fel.

A napi kétórás *román* nyelvű műsorban napra készen tájékoztatják hallgatóikat a közösség eseményeiről, ugyanakkor figyelemmel kísérik az anyaországban zajló fontosabb történéseket is. Kéthetente euroregionális műsorral jelentkezik „Európa hullámhosszán” címmel, amelyet a temesvári kollégákkal közösen szerkesztenek, két nyelven.

A *szerb* műsor elsősorban a magyarországi szerbség életéhez, mindennapjaihoz, kultúrájához, hagyományaihoz kötődik, a nemzetiség tagjainak tájékoztatását, szórakoztatását szolgálja – az adás tehát fontos missziót tölt be. A műsorstruktúrában szerepet kapnak az anyaországban történő kulturális események is, amelyek fontosak a magyarországi szerbség életében. A műsorban havi egyszer hangzik el a „Na talasima Evrope”, azaz az „Európa Hullámhosszán” című szerb határon átnyúló euroregionális műsor, amelyet a Szabadkai, Temesvári és a Pécsi Rádió szerb munkatársai készítenek. A szerb információs és zenei magazin naponta jelentkezik 14.00-tól 16.00-ig, szombaton és vasárnap pedig kívánságműsorral szórakoztatják hallgatóikat.

A magyarországi *szlovákok* műsora naponta 18.00 – 20.00 között szólal meg, melyben riportokkal, friss hírekkel, érdekességekkel és rendezvényekről történő beszámolókkal szolgálnak a szlovák nemzetiség életéből. A közszolgálati média integrációjának köszönhetően az alföldi régióban dolgozó korábbi rádiós munkatársak és a budapesti televíziós stáb együttműködésének eredményeként a békési és a pilisi szlovákság életét bemutató anyagok mindkét platformon megjelentek.

A *bolgár* nyelvű műsor együttműködve a Bolgár Nemzeti Rádió „Rádió Bulgária” nevű adójával szerdánként 13.00 – 13.30 között heti fél órában tájékoztatja a magyarországi bolgárokat a legfontosabb bulgáriai és helyi eseményekről, számon tartja a bolgár kultúra és társadalmi élet kiemelkedő személyiségeit, a hagyományos és pravoszláv ünnepeket, riportokat és interjúkat készít magyarországi, anyaországi és határon túli bolgárokkal. A műsorban kizárólag bolgár zene hallható, elsősorban az autentikus népzene, de alkalomadtán modern és klasszikus zeneművek, vagy a pravoszláv egyházi zene is adásba kerül.

A *görög* nyelvű műsor csütörtökönként 13.00 – 13.30 óra között (ismétlés: szombat 01.00 – 01.30) heti fél órában tájékoztatja a hallgatókat a hazai görögség és az anyaország fontos eseményeiről. Műsoruk indulása óta különös figyelmet szentelnek a görög kultúra terjesztésének és a nyelv ápolásának.

A *lengyel* nyelvű műsor szombatonként 13.30 – 14.00 között, (ismétlés: hétfőn 01.30 – 02.00) elsősorban a hazai lengyel közösséget érintő aktuális témákat dolgozza fel: törvények, oktatás, kulturális rendezvények, lengyel származású személyek bemutatása, könyvbemutatók, hagyományok ismertetése, egyházi ünnepek, határon túli lengyel diaszpórák stb.

Az *örmény* rádió szombatonként 13.00 – 13.30 között jelentkezik (ismétlés: hétfőn 01.00 – 01.30), célja a közösség életében fontos hírek, jogi információk, oktatás, kulturális rendezvények, örmény származású személyek bemutatása, könyvbemutatók, hagyományok ismertetése, az egyházi ünnepekről történő megemlékezés. A diaszpórában élő örményekről rendszeresen adnak tudósítást.

A *ruszin* rádió keddenként 13 órakor adásba kerülő félórás műsorában (ismétlés: csütörtök 01.00 – 01.30) rendszeresen megemlékeznek a ruszin egyházi ünnepekről, kulturális eseményekről, tájékoztatást adnak a ruszin önkormányzatok eseményeiről, különös figyelmet fordítva az országos önkormányzat munkájára. A műsor rendszeres tájékoztatást ad a hazai és a határon túli ruszinsággal kapcsolatos hírekről (új könyvek, cd-k, kiállítások stb.), a zenei élet fontosabb eseményeiről és nevezetes ruszin személyekről.

A hétfőnként 13.00 órakor (ismétlés: szerda 01.00 – 01.30) adásba kerülő *szlovén* rádióban elsősorban riportok hangoznak el a szülőfaluból elszármazott, magyar környezetben élő szlovének anyanyelvének és identitásának megőrzési lehetőségéről. Ezt segíti a szülőföldről, az elvándorlásról és az új környezetbe való beilleszkedésről szóló történelmi emlékek felidézése. A közösség jó kapcsolatot ápol a szomszédos Muravidéken (Szlovénia) élő szlovénekkal, műsoraik során ezért oktatásról, kultúráról, néprajzi aktualitásokról, rokoni és baráti kapcsolatokról cserélnek eszmét.

A szlovén nemzetiségi média területén emellett meghatározó szerepet tölt be az Országos Szlovén Önkormányzat intézményeként működő Szentgotthárdi Szlovén Rádió (Radio Monošter), amely közösségi rádióként működik 2000 júniusa óta. Heti 8 órás szlovén műsort sugároz, és Szentgotthárd 30-40 kilométeres sugarú körzetében hallható. A Radio Monošter küldetése a magyarországi szlovén nemzetiség identitásának és nyelvének megőrzése.

Az *ukrán* nyelvű, péntekenként 13.00 órakor elhangzó (ismétlés: vasárnap 01.00 – 01.30) műsor profilja zene és hírmagazin, amelyben a helyi ukrán közösség életével kapcsolatos hírek és a Magyarország területén működő ukrán civil szervezetek tevékenységét bemutató anyagok mellett ukrán híreket is közölnek. Az itt élő ukránok életéről szóló aktuális interjúkat és riportokat sugároznak, külön rovatban szólnak az ukrán történelemről, néprajzról, irodalomról, költészetéről. Az adás jellege tájékoztató és ismeretterjesztő.

A 2014-es tavaszi országgyűlési és őszi önkormányzati választások meghatározó esemény volt a hazai nemzetiségek életében, mivel először nyílt lehetőség a nemzetiségek országgyűlési képviselőjének megválasztására. A választások előtt minden műsorban rendszeresen foglalkoztak a nemzetiségi listán való regisztráció kérdésével, a választással kapcsolatos tennivalókkal, folyamatosan megszólaltatták a műsorokban nemzetiségi önkormányzati vezetőket, lehetőséget biztosítottak a jelöltek bemutatkozására, és tájékoztatták a hallgatókat a választással kapcsolatos tennivalókról.

7.4. Nemzetiségi műsorok a közszolgálati televízióban

A műsorok az adott nemzetiség mindennapjaiba nyújtanak betekintést és mutatják be sokszínű kultúrájukat, történelmüket, aktuális híreiket, eseményeiket. Az adások magazinjelleggel készülnek, alkalmanként azonban egy-egy hosszabb lélegzetvételű, jelentősebb produkció, fesztivál-beszámoló, portré, dokumentumfilm is képernyőre kerül. A műsorok heti struktúrája a következőképpen alakul:

- Hétfőn: Roma magazin, Domovina (szlovák)
- Kedd: Srpski Ekran (szerb), Unser Bildschirm (német)
- Szerda: Hrvatska kronika (horvát), Ecranul Nostru (román)
- Csütörtök (kétheti váltásban) a következők alapján:
Rondó ('52) – (bolgár, görög, lengyel, örmény, ruszin, ukrán)
Slovenski Utrinki (szlovén) + Kvartett (A visegrádi négyek közszolgálati televízióinak magazinja)
Rondó ('26) + Alpok-Adria (a bajor, a horvát, a szlovén, az olasz és a magyar televízió közös magazinja)
- Péntek (kétheti váltásban): P'amende, Életkerék (romal cigány)

A nemzetiségi adások a korábbi időszakban a kora délutáni műsorsávban mentek a Magyar Televízió 1-es csatornáján. Az ismétléseket pedig a Magyar Televízió 2-es csatornáján tekinthették meg a nézők a kora reggeli órákban. 2015-től a nemzetiségi adások a Duna televízióon láthatók és az ismétlések az adás utáni napon a Duna World csatornán tekinthetők meg. Az internetes videótárban az archivált adások bármikor megtekinthetőek.

A nemzetiségi közösségek műsorai nagy hangsúlyt fektetnek az anyanyelv ápolására. Ez tükröződik a televíziós műsorokban, ahol az anyanyelvi riportokat magyar nyelvű feliratozással készítik. Amennyiben a magyartól és nemzetiségi nyelvtől eltérő nyelven készül riport, nemzetiségi szinkronnal (magyar felirattal), ritkán magyar nyelvű hangalámondással oldják meg. A rádióban pedig adott esetben a magyar nyelvű riportokat szinkronizálják anyanyelvi hangalámondással. A szerkesztőségi munkatársak nemzetiségi kötődéssel és nyelvismerettel rendelkeznek, ami elengedhetetlen a közösségekkel való kommunikációhoz és a műsorkészítéshez. Egyes műsoroknál, ilyen pl. a Rondó nemzetiségi magazin, amely több nemzetiséget ölel fel, nem rendelkeznek minden területen anyanyelvi munkatárssal, ezért a nemzetiségi önkormányzatokkal és közösségekkel együttműködve külsős munkatársak bevonásával készítik a műsorokat.

Az MTVA évről évre nagy sikerrel szerepel a *Szülőföldem szép határa* elnevezésű fesztiválon. Az MTVA munkatársai több díjat is elnyertek a vizsgált időszakban, így például: *Sári lakodalmas* (szlovák magazin); *Négy*

évszak a tanyán (román); *Rondó magazin – „A bábok mestere”*; Gerner Éva filmje a német kitelepítésekről (német); Mándity Predrag riportjai (szerb); Éri Péter – *Népzene határok nélkül*; Bencsik János: *Komlósi Mars* című dokumentumfilmje (szlovák); Antala Zsuzsa: *Haluskafesztivál* (szlovák). Az ukrán szervezők anyagi nehézségei miatt 2014-ben a fesztivál megrendezésének költségeit a Nemzetstratégiai Kutatóintézet mellett a Magyar Rádió Zrt. és az MTVA vállalta magára.

8. A NEMZETISÉGPOLITIKA EGYÉB TERÜLETEI

Az előző fejezetekben bemutatott szakterületeken kívül számos más aspektusban is megjelenik a nemzetiségpolitika. Az egyes tárcák, intézmények, területek beszámolóí alapján az alábbi példákat mutatjuk be ezzel kapcsolatban.

8.1. Egyéb intézmények

8.1.1. Központi Statisztikai Hivatal

A KSH adatgyűjtései közül – a 2011. évi népszámláláson kívül – több is tartalmaz a nemzetiségekre vonatkozó információkat, illetve folyamatosan fejlesztik, bővítik a felvételeket, a felhasználók igényeinek megfelelő adatok biztosítása érdekében. Annak érdekében, hogy a népszámlálások közötti időszakban is rendelkezésre álljanak a legalapvetőbb információk, 2013-ban a legnagyobb rendszeres, lakossági kikérdezésen alapuló felvételben – a *Munkaerő-felmérésben* –, 2014-től pedig a *Háztartási költségvetési és életkörülmény adatfelvételben* megjelent az etnikai hovatartozásra vonatkozó kérdés, melyet a tapasztalatok alapján a KSH fokozatosan valamennyi társadalomstatistikai felvétel alapváltozójaként tervez szerepeltetni.

A *Munkaerő-felmérés* a KSH legnagyobb folyamatos lakossági kikérdezésen alapuló felvétele, nagyjából 36 ezer háztartás, mintegy 64 ezer ember válasza alapján becsüli a felnőtt lakosság gazdasági aktivitását és egyéb jellemzőit. A mintába bekerülő háztartásokat az összeírók hat negyedéven keresztül keresik fel. A nemzetiségre vonatkozó kérdésblokkot 2013-ban és 2014-ben csak a hatodik (utolsó) alkalommal válaszolóknak tették fel, részben tesztelési jelleggel – 2015-től kezdődően azonban már valamennyi hullámban szerepel a nemzetiségi hovatartozásra vonatkozó kérdés. A felmérésben roma népességhez tartozónak tekintették azokat a válaszadókat, akik a nemzetiségi hovatartozást tudakoló 2 kérdés valamelyikére azt a választ adták, hogy cigány (roma). A felmérés során alkalmazott kérdések az alábbiak voltak:

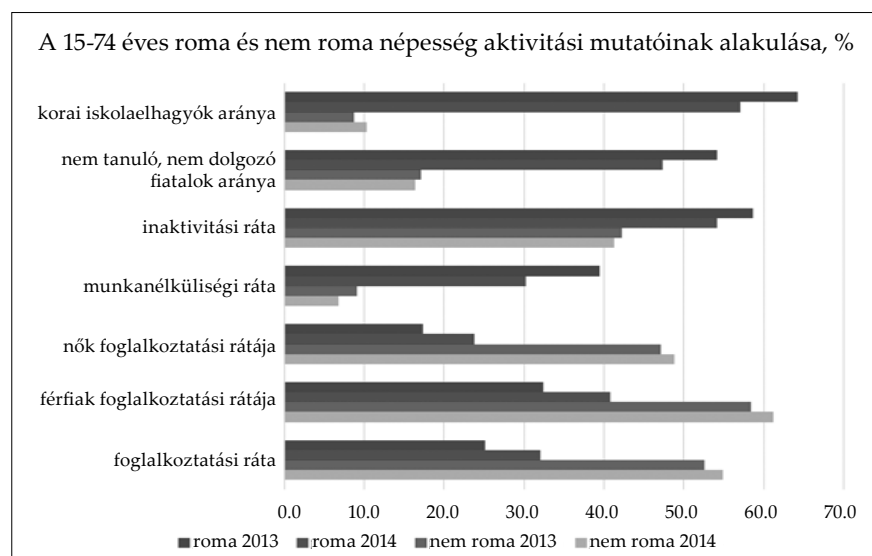
Mely nemzetiséghez tartozónak érzi magát?

(magyar; cigány (roma); más, Magyarországon bejegyzett kisebbség/nemzetiség; egyéb nemzetiség; nem kíván válaszolni)

Az előző kérdésnél megjelöltön kívül tartozik-e másik nemzetiséghez?

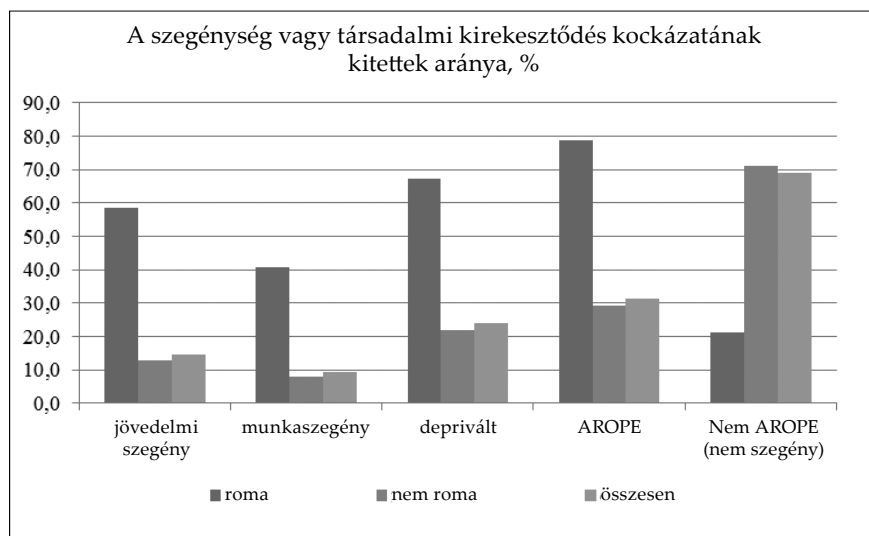
(nem tartozik másik nemzetiséghez; magyar; cigány (roma); más, Magyarországon bejegyzett kisebbség/nemzetiség; egyéb nemzetiség; nem kíván válaszolni)

A 2013. és 2014. évi legfontosabb eredményeket az alábbi grafikon szemlélteti:

Forrás: Munkaerő-felmérés

A Háztartási költségvetési és életkörülmény adatfelvétel a háztartások jövedelméről, fogyasztásáról és különböző társadalmi-gazdasági jellemzőiről, a szegénység vagy kirekesztődés kockázatának kitettekről szolgáltat adatokat több mint 9 ezer háztartás, csaknem 20 ezer személy válaszi alapján. Először 2014-ben tartalmazott kérdést a válaszadók nemzetiségére vonatkozóan, a Munkaerő-felmérésben alkalmazott kérdésekhez hasonlóan. A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek nemzetiség szerinti különbségeit az alábbi ábra szemlélteti. (Az adatok – jelen beszámoló összeállításakor – előzetesek voltak.)

Forrás: Háztartási költségvetési és életkörülmény adatfelvétel

Megjegyzés: Az AROPE (At Risk of Poverty or Social Exclusion) mutató a szegénység vagy társadalmi kirekesztettség által veszélyeztetett népesség aránya

Az **Európai lakossági egészségfelmérés** a lakosság egészségi állapotáról, az életvitel jellemzőiről, az önállósággal kapcsolatos korlátozottságról, valamint a testmozgásról, a táplálkozásról, az egészségkárosító szokásokról és az egészségügyi ellátórendszer igénybevételéről, az ellátással való elégedettségéről, illetve egyéb, az egészséget befolyásoló tényezőkről gyűjt adatokat. A felmérés 2014 őszi végrehajtott második fordulójában a háttérváltozók között már megjelent a nemzetiséghez tartozás.

A rendszeres felvételek mellett már a beszámolási időszakban megkezdődött a **2016. évi mikrocenzus** előkészítése. A népesség személyi, családi és lakásviszonyainak minta alapján történő 2016. évi felméréséről szóló 2015. évi X. törvény szerint a KSH 2016 októberében 10 százalékos mintán kis népszámlálást, mikrocenzust hajt végre. Annak érdekében, hogy a társadalom legfontosabb jellemzőiben a legutóbbi népszámlálás óta bekövetkezett változások mérhetőek legyenek, a mikrocenzus alapprogramja követi, bizonyos adatkörök esetében az aktuális igényeknek megfelelően módosítja a 2011. évi népszámlálás kérdéskörét. A mikrocenzus tematikája tartalmazza a nemzetiségi kérdésblokkot is, erről a KSH első alkalommal 2014 decemberében egyeztetett az Országos Nemzetiségi Önkormányzatok Szövetségével.

8.1.2. Egyenlő Bánásmód Hatóság

Az Egyenlő Bánásmód Hatóság (a továbbiakban: EBH) az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) 14. § (1) bekezdése alapján az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatti ügyekben jár el. Az egyenlő bánásmód követelménye abban az esetben sérül, ha egy személyt vagy csoportot valamely a 8. §-ban nevesített ún. védett tulajdonsága miatt (pl. nem, faj, bőrszín, nemzetiséghez való tartozás, anyanyelv, fogyatékoság, családi állapot, vallási vagy világnézeti meggyőződés, életkor, társadalmi származás, stb.) más, vele összehasonlítható helyzetben lévő személyhez vagy csoporthoz képest részesítenek kedvezőtlenebb bánásmódban és a tárgyilagos mérlegelés szerint ennek nincs ésszerű indoka.

Az alábbi táblázat a vonatkozó időszakban indult és folyamatban lévő ügyek számát mutatja be. A nemzetiséghez való tartozás miatti hátrányt szenvedők csoportjába a Magyarországon letelepedett és bejegyzett 13 nemzetiség valamelyikéhez tartozó személyek ügyei kerültek.

	Nemzetiséghez való tartozás (8. § e)
2013. február 1-től	65 ügy (2013. február 1. után indult)
2014. évben	73 ügy (ebből 28 már 2013-ban indult)
2015. február 1-ig	25 ügy (ebből 16 ügy 2015. február 1. előtt indult)

2013. február 1-jét követően a roma panaszosok mellett 2 görög, 1 ukrán, 3 szlovák és 2 román nemzetiségű bejelentőtől is érkezett beadvány az EBH-hoz. A 2013–2014-es években találkoztak nemzetiséghez való tartozás, mint védett tulajdonság kapcsán az ún. „átsugárzó diszkrimináció” esetkörével is, amelynek a lényege, hogy nem az eljárást megindító, tehát a jogsérelmet elszenvedő fél rendelkezik a megnevezett védett tulajdonsággal, hanem az ő közvetlen rokoni, baráti, egyéb körébe tartozó személy, ám az azzal összefüggésben megjelenő hátrány nem vagy nem csak a védett tulajdonsággal bíró személyre hat ki.

2013 során az Ebktv. 8. § e) pontja szerinti védett tulajdonság okán 2 esetben jogsértést megállapító, 1 alkalommal elutasító határozat született, illetve 3 egyezség is létrejött az eljárásban résztvevő felek között. Az ügyek terület szerint a foglalkoztatási vagy közfoglalkoztatási jogviszony indokolatlan megszüntetése és az áruhoz vagy szolgáltatáshoz való hozzáférés megtagadása vonatkozásában tartalmazzák az egyenlő bánásmód követelményének megsértését. Egy esetben roma fiatalok csoportja próbált sikertelenül bejutni egy szórakozóhelyre, ekkor a hatóság megállapította a jogsértést, míg egy másik, hasonló történetben egyezség született a panaszosok és az eljárás alá vont szolgáltató között.

2014-ben nemzetiséghez való tartozás miatt 1 bolgár, 1 görög, 1 ukrán, 1 szerb, 1 román és 2 szlovák, a többi esetben pedig roma nemzetiséghez tartozó személy indított eljárást, ezek közül az ukrán, a román és szerb panaszosok ügyei a 2015. évben is folytatódtak. Ebben az évben 1 jogsértést megállapító határozatot hozott a hatóság és 3 esetben született egyezség a felek között. Egyedi esetként három Budapest egyik kerületében működő nemzetiségi önkormányzat fordult az EBH-hoz annak okán, hogy állapítsa meg, sérült-e az egyenlő bánásmód követelménye velük szemben, amikor a kerületi önkormányzat a nemzetiségi önkormányzatoknak folyósított támogatások megállapításakor a roma nemzetiségi önkormányzathoz képest aránytalanul kisebb összegben állapította meg a panaszosok részére kiutalt támogatást. A hatóság a jogsértést megállapította, és annak jövőbeni tanúsításától eltiltotta az eljárás alá vontat.

A 2015. évben folyó eljárások közül február 28-ig 1 elutasító határozat és egy eljárást megszüntető végzés született. Ebben az évben folytatódtak az ukrán és román panaszosok bejelentése nyomán indult eljárások is. A beérkezett panaszok nagyrészt a foglalkoztatási jogviszony keletkezésének vagy megszüntetésének körülményeivel, áruk vagy szolgáltatások igénybevételének megtagadásával voltak kapcsolatosak, de előfordult hivatalból indított eljárás esetében az is, hogy önkormányzati szerv működése során tapasztalt a hatóság egyfajta diszkriminatív gyakorlatot.

2014 nyarán záródott annak az egyezségnek a végrehajtása, amely precedens értékű együttműködésről adott számot az eljárás alá vont Nógrád Megyei Rendőr-főkapitányság és a közérdekű igényérvényesítőként beavatkozó Magyar Helsinki Bizottság között. A közérdekű bejelentés szerint a Szécsényi Kistérség rendőrei részéről a kerékpárok felszerelésének ellenőrzésekor tapasztalt helyszíni bírságolási gyakorlat sérthette a helyi roma közösség egyenlő bánásmódhoz való jogát, mivel jelentősen nagyobb arányban volt a megbírságot kerékpárosok között roma nemzetiséghez tartozó. A Nógrád Megyei RFK az egyezségben azt vállalta, hogy a területen szolgálatot teljesítő és a teljes kapitánysághoz tartozó rendőrök egy részét is kötelezi a hatóság érzékenyítő és jogtudatosságot növelő képzésen való részvételre, tájékoztatja a dolgozókat és vezetőket az egyezség tartalmáról, körülményeiről, valamint a Nógrád Megyei Roma Nemzetiségi Önkormányzattal együttműködve kerékpáros felszerelést biztosít, baleset-megelőzési képzést, felvilágosítást tart a helyi roma fiataloknak. A jogsértő bírságolási folyamatok megszüntetése érdekében pedig 2 éven át rendszeresen megküldte a kapitányság az adott félévre vonatkozó bírságok kivonatait. A hatóság és a Magyar Helsinki Bizottság elemzése arra világított rá, hogy az effajta proaktív és prevenciós attitűd a társadalom biztonságához fűződő érdekeket szolgálja, így az mind emberi jogi, mind közigazgatási eljárásjogi szempontból példaértékű lehet.

2009. április 1-től 2014. szeptember 30-ig valósult meg az EBH-nál a TÁMOP 5.5.5- A diszkrimináció elleni küzdelem- a társadalmi szemléletformálás és a hatósági munka erősítése c. projekt. A program a védett tulajdonságú csoportok jogérvényesítő képességének fejlesztésére, a diszkriminatív magatartások megelőzésére, és az emberi jogok hatékony védelmére fókuszált, különböző, a társadalom széles rétegeit elérő eszközökkel. A megkülönböztetéssel kapcsolatos lakossági attitűdöket, jogtudatosságot, az egyes védett tulajdonságú csoportokkal szembeni diszkriminációs esetek jellegzetességeit, típusait, a jogsértő felek magatartásait és

típusait kutatásokkal mérte fel az EBH. A 2013-as évben került kiadásra az a tanulmány és kutatás összefoglaló, amely az egyenlő bánásmóddal kapcsolatos jogtudatosság állapotát és változását mérte egy 2010-es és egy 2013-as adatfelvétel során, és amelynek egy-egy pontja kifejezetten a roma nemzetiséghez tartozókkal kapcsolatban tesz megállapításokat. A tanulmány a www.egyenlobanasmod.hu honlapon teljes terjedelmében olvasható.

Ugyanezen operatív program keretében képzéseket és workshopokat tartottak jogász, közgazdász és szociológus szakértők a jogtudatosság növelésének céljával, melyet az EBH saját fejlesztésében készült tananyaggal segített, valamint a képzésen való részvételt igazoló tanúsítvánnyal köszönt meg. 2013 januárjától 2014 februárjáig összesen 275 fő részesült az egyenlő bánásmódról és esélyegyenlőségről szóló képzésben, a résztvevők között voltak védett tulajdonsággal rendelkező csoportok tagjai és önkormányzatok, valamint önkormányzati szervek munkatársai, de rendőrök is.

A tudatosság növelése és társadalmi érzékenyítés érdekében 2014-ben – ekkor a célcsoport a fiatalabb korosztály volt – felsőoktatási intézmények és ifjúsági nyári fesztiválok látogatásával bővültek az EBH képzési és nem-formális ismeretátadási helyszínei. Összesen 5 magyarországi egyetemen tartottak előadásokat, ahol közel 600 hallgató került közelebb az EBH munkájához, jogszabályi és szociológiai vonatkozású környezetéhez. 2014. március elején az EBH minden magyarországi egyetem rektoránál kezdeményezte, tegye lehetővé, hogy a diákok és tanárok is megkapják és kitölthessék a TÁMOP projekt teljes ideje alatt használt, az alapvető emberi jogi ismereteikkel, előítéleteikkel kapcsolatos kérdéseket tartalmazó kérdőíveket. Összesen 3499 diák és oktató választát összesítették, amelyek közül néhány releváns megállapítás a nemzetiségek vonatkozásában tartalmaz információt:

- a válaszolók 2%-a vallotta magát roma nemzetiségűnek, a német és szlovák válaszolók aránya volt ezen kívül mérhető és kevéssel magasabb arányú;
- a kitöltők fele volt tanúja annak, hogy valakit roma származása miatt ért hátrány;
- a társadalmi-távolság skálán a romákkal szemben voltak legkevésbé elfogadóak a felsőoktatásban részt vevők;
- a felsorolt védett tulajdonságok közül leggyakrabban a roma származás, női nemhez tartozás, szexuális irányultság alapján tapasztaltak hátrányos megkülönböztetést a válaszadók;
- a megkérdezettek majdnem fele érzékelt az elmúlt 12 hónapban romákkal szembeni hátrányos megkülönböztetést.

Az egyetemeken a hatóság munkájának és az egyenlő bánásmóddal kapcsolatos tudástartalomnak a megismeretetésén kívül az EBH arra is próbálta ösztönözni az intézményeket, hogy akkreditálják a képzést, lehetővé téve akár felsőfokú szakképesítés megszerzését ezen a területen.

8.1.3. Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala

Az Njtv. 16. § (2) bekezdése előírja, hogy a nemzetiséghez tartozó személynek joga van saját és gyermeke utónevének saját nemzetiségének megfelelő megválasztásához és nemzetiségi nyelve szabályai szerinti anyakönyveztetéséhez. A nem latin írásmóddal történő bejegyzés esetén kötelező a fonetikus, latin betűs írásmód egyidejű alkalmazása is. Az Njtv. előírásaival összhangban a nemzetiségi nyelven történő anyakönyvezés szabályait 2014. július 1-jéig az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviselésről szóló 1982. évi 17. törvényerejű rendelet 30/A. §-a és 30/B. §-a, 2014. július 1-jétől pedig az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény 46. §-a határozza meg.

Az Njtv. 16. § (3) bekezdésében azt is előírja, hogy kérésre a személyazonosító igazolvány a nemzetiséghez tartozó személy nevét – az anyakönyvi bejegyzésben foglaltnak megfelelően – nemzetiségi nyelven is tartalmazza. Ezzel összhangban a személyazonosító igazolvány kiadásáról és nyilvántartásáról szóló 168/1999. (XI. 24.) Korm. rendelet 30. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a nemzetiséghez tartozó polgár családi és utónevét a személyazonosító igazolványba az anyakönyvi okiratban feltüntetett mindkét nyelven be kell jegyezni.

Mindezek alapján a hatályos jogszabályi rendelkezések biztosítják annak a lehetőségét, hogy a személyazonosító igazolványon a név az adott nemzetiség nyelvén is feltüntetésre kerüljön, azonban ennek feltétele az ezzel kapcsolatos anyakönyvi bejegyzés. A fenti eljárás alapján 2013 februárja és 2015 februárja között – a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala tájékoztatása szerint – 104 db olyan személyazonosító igazolvány került kiállításra, amely a nemzetiséghez tartozó polgár családi és utónevét nemzetiségi nyelven is tartalmazza.

8.2. Minisztériumi szakterületek

8.2.1. Belügyminisztérium

A 2011 decemberében elfogadott Möt. 85.§ (10) bekezdése – az adott településeken élő nemzetiségekre tekintettel – lehetőséget ad arra, hogy e települések az általánosnál kedvezőbb feltételekkel hozzanak létre közös önkormányzati hivatalt. E rendelkezés szerint, ha a közös önkormányzati hivatal létrehozni kívánó településeken élő nemzetiségeknek a népszámlálás során regisztrált aránya településenként és nemzetiségenként eléri a húsz százalékot, valamint a települések összlakosság száma meghaladja az 1500 főt, vagy a közös hivatalhoz tartozni kívánó önkormányzatok száma legalább öt, akkor ezen települési önkormányzatok képviselő-testületei mindegyikének azonos tartalmú és minősített többséggel elfogadott döntésével – amennyiben az érintett települések történelmi, gazdasági, kulturális hagyományai azt indokoltá teszik –, a helyi önkormányzatokért felelős miniszter jóváhagyása alapján, az általa meghatározottak szerint a közös önkormányzati hivatal létrehozása során eltérhetnek a (2) bekezdésben foglalt előírásoktól. Az Möt. rendelkezése 2013. január elsején lépett hatályba, az önkormányzatoknak az ezt követő hatvan napon belül kellett létrehozni a közös önkormányzati hivatalokat. Az erre irányuló kérelmek bemutatását a 9. számú melléklet tartalmazza.

A *Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága* tájékoztatása szerint a nemzetiségek nyelvhasználatának biztosítására a büntetés-végrehajtási intézetekben a fogvatartottak számára a fogva tartással kapcsolatos horvát, lengyel, német, román, szerb, szlovák, szlovén és ukrán nyelvre lefordított tájékoztató áll rendelkezésre. A fogvatartottak elhelyezése során a büntetés-végrehajtási intézetekben törekednek arra, hogy a magyar nyelvet nem beszélő fogvatartott mellé olyan fogvatartottat helyezzenek, aki magyarul, és a fogvatartott által használt nyelven is beszél. Az alapvető jogok biztosához a fogvatartottak panasszal fordulhatnak, amennyiben az alapvető jogaik sérelmét érzik. A beszámolási időszakban a biztos az etnikai hovatartozás okán nem állapított meg jogsértést. A fogvatartottak etnikai hovatartozásuk okán vélelmezett hátrány miatt – a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága tájékoztatása szerint – kettő esetben fordultak a biztoshoz, a 7161/2013. és a 1742/2014. számú ügyekben. A kivizsgálás nem állapította meg a fogvatartottak alapvető jogainak a sérelmét. A büntetés-végrehajtási szervezet személyi állományának képzési rendszerében a 14 hetes alapfokú szaktanfolyami képzés részét képezi az „Emberi jogok” tantárgy, mely tananyag foglalkozik az emberi jogok kialakulásával, megjelenésével a nemzetközi dokumentumokban és Magyarország belső jogában, valamint biztosításuk intézményrendszerével. Ezen túlmenően mind a reintegrációs ismeretek, mind a szolgálati ismeretek, biztonsági ismeretek, szaktetika, illetve alkotmányjogi és közigazgatási jogi alapismeretek tanórákon is a tananyag részét képezi az alapvető emberi és szabadságjogok tiszteletben tartása.

8.2.2. Nemzetgazdasági Minisztérium

A Nemzetgazdasági Minisztérium (a továbbiakban: NGM) a kis- és középvállalkozások munkahelyteremtő beruházásainak támogatására a beszámolási időszak során, 2013. februárban pályázatot hirdetett. A központi pályázatra a kormányhivatalok munkaügyi központjaihoz – a 2013. április 5-ig tartó beadási határidőig – közel 1700 pályázat érkezett. A miniszteri döntés alapján a 10 Mrd Ft keretösszegeből 822 vállalkozás részesült támogatásban. A keretösszeg felhasználásával a vállalkozások 4914 új munkahely kialakításához, és ezeken a munkahelyeken 3889 álláskereső, köztük 320 roma foglalkoztatott legalább két év időtartamú foglalkoztatásához nyertek el támogatást. A 2014. évi pályázat keretében miniszteri döntés alapján a 16 Mrd Ft keretösszegeből 1625 vállalkozás részesült támogatásban. A vállalkozások közel 8200 új munkahely kialakításához, és ezeken a munkahelyeken 5700 álláskereső – köztük 286 roma – legalább két év időtartamú foglalkoztatásához nyertek el támogatást. A pályázati kiírásnak megfelelően roma foglalkoztatás esetén az alaptámogatáson és az egyéb területi kiegészítő támogatáson kívül új munkahelyenként 300 000 Ft további kiegészítő támogatás volt adható. A támogatás alapján a beruházás befejezése után legtöbb roma foglalkoztatására Baranya (45 fő), Békés (35 fő), Borsod-Abaúj-Zemplén (31 fő), Nógrád (26 fő), Szabolcs-Szatmár-Bereg (24 fő), Jász-Nagykun-Szolnok (23 fő) és Tolna (21 fő) megyében került sor.

8.2.3. Honvédelmi Minisztérium

A Honvédelmi Minisztérium kiemelt figyelmet fordít az esélyegyenlőséggel és az egyenlő bánásmóddal kapcsolatos kérdésekre és témakörökre. A tárca esélyegyenlőségi politikájának legfontosabb célkitűzései közé tartozik az állomány felkészítése során fokozott figyelem fordítása az előítéletesség csökkentésére, az

eltérő gondolkodás elfogadására; illetve az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség kérdéseinek megjelenése a tárca és alárendelt szervezetei tervezési és cselekvési rendszereiben. A nemzetiségek vonatkozásában a Honvédelmi Minisztérium a romák társadalmi integrációját segítő programokra és feladatok végrehajtására helyezi a hangsúlyt – támogatja a hátrányos helyzetű és roma fiatalok munkaerő-piaci helyzetének javítását és a diszkriminációval szembeni szemléletformálás és tudatosság elmélyítését célzó törekvéseket.

9. A NEMZETISÉGEK ÉS A KISEBBSÉGVÉDELEM NEMZETKÖZI KAPCSOLATRENDSZERE

Magyarország nemzetiségeket érintő nemzetközi tevékenysége több fórumon zajlik. A Magyarországon élő nemzetiségek anyaországi kapcsolatait érintő kétoldalú együttműködés alapintézményei a kisebbségi vegyes bizottságok, amelyek tevékenysége mellett hazánk kiemelt figyelmet fordít a multilaterális kapcsolatokra, ezen belül is a nemzetközi szervezetekre.

A magyar nemzetiségpolitika alakítását alapvetően meghatározza a nemzetiségi törvényben is nevesített kapcsolatrendszer. Magyarország az elmúlt évtizedekben számos olyan vállalást tett, melyek a nemzetiségek jogainak biztosítását, kultúrájuk fennmaradását szolgálják. A hazai nemzetiségpolitikára hatással van az Európa Tanács (a továbbiakban: ET) Emberi Jogok és Alapvető Szabadságjogok Védelméről szóló Egyezménye, a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartája, a Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló Keretegyezmény; az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet keretében végzett munka; a Koppenhágai Dokumentum; az Egyesült Nemzetek Szervezetének a Polgári és Politikai Jogokról szóló Nemzetközi Egyezségokmánya; valamint az Európai Unió.

9.1. Kétoldalú államközi kapcsolatok

A Magyarországon élő nemzetiségek anyaországi kapcsolatait érintő kétoldalú együttműködés alapintézményei 1992 óta a kétoldalú kisebbségvédelmi megállapodásokon alapuló *kisebbségi vegyes bizottságok* (a továbbiakban: KVB). A Magyarország és a szomszédos országok – Horvátország, Románia, Szerbia, Szlovákia, Szlovénia és Ukrajna – között, a nemzeti kisebbségek jogainak kölcsönös biztosítására és védelmére létrejött kormányközi kisebbségi vegyes bizottságok feladata a nemzetiségek/nemzeti kisebbségek helyzetének elemzése és értékelése; az e területen megvalósítandó államközi együttműködésre vonatkozó ajánlások megfogalmazása, illetve azok végrehajtásának figyelemmel kísérése.

A Magyarország és a területén élő egyes nemzetiségek anyaországainak a kormányai között létrejött testületek – amelyeknek a tagjai között, mindkét oldalról ott ülnek az érintett nemzetiségek képviselői is –, mindkét irányban kiemelt nemzetpolitikai szerepet töltenek be; rendre áttekintik mindazokat a kérdéseket, amelyek e közösségek számára fontosak, és ajánlásokat fogadnak el a kormányaik számára. Az ajánlásokat, amelyeket az ülésről készült jegyzőkönyvben rögzítenek, kormányhatározat formájában szükséges jóváhagyni. A KVB-k által megfogalmazott ajánlások teljesítése fontos nemzetiségpolitikai és diplomáciai feladat, amely az egyes nemzetiségek anyaországával kapcsolatos reláció, valamint az illető anyaországban élő magyar közösség szempontjából egyaránt stratégiai fontosságú lehet.

Az elmúlt években valamennyi kétoldalú kisebbségi vegyes bizottság ülésezett. Ezek során áttekintették, milyen prioritások mentén biztosítsák az adott nemzetiségek identitásának megőrzését, illetve kulturális autonómiájának fejlődését.

9.1.1. Magyar–Horvát Kisebbségi Vegyes Bizottság

Magyarország és Horvátország 1995. április 4-én kötött kisebbségvédelmi megállapodást, az egyezmény alapján alakult meg és működik a Magyar–Horvát KVB (1997. évi XVI. törvény a Magyar Köztársaság és a Horvát Köztársaság között a Magyar Köztársaságban élő horvát kisebbség és a Horvát Köztársaságban élő magyar kisebbség jogainak védelméről Eszéken, 1995. április 5-én aláírt Egyezmény kihirdetéséről). A Magyarországi Horvátok Szövetsége a megalakulása óta állandó tagja a KVB-nek, ahol képviselheti a magyarországi horvát civil szféra érdekeit.

A testület 2012. november 28-án, Budapesten tartotta meg a XII. ülését, az itt megfogalmazott ajánlásokat az 1595/2013. (VIII. 29.) Korm. határozat fogadta el. A kétoldalú kisebbségvédelem és a két országban élő magyar, illetve horvát nemzeti közösség helyzetének időszerű kérdéseiről folytatott tanácskozás során a felek egyetértettek a magyarországi horvát nemzetiséget érintő korábbi és továbbra is fenntartott ajánlásokban.

A legutóbbi KVB ülés óta számos ajánlás teljesült magyar részről a beszámolási időszakban. Az oktatás területén jelentős vállalás megvalósulása, hogy a pécsi „Miroslav Krleža” Horvát Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Diákotthon pihenő- és sportudvarának kialakításához 2013-ban 10,5 M Ft, 2014-ben 29,5 M Ft támogatást kapott. Az intézmény zökkenőmentes működése érdekében az intézményfenntartással járó többlettámogatás minden naptári évben beépül az Országos Horvát Önkormányzat költségvetésébe.

A kultúra területén a – horvát közösség kulturális élete szempontjából rendkívüli jelentőséggel bíró – pécsi Horvát Színház új épületének alapkövetétele 2014. április 2-án megtörtént, a színház bővítésére és felújítására a támogatás összege 554,5 M Ft volt a 2014. évben. A 2013. év végén hozta létre az Országos Horvát Önkormányzat a Croatica Kft. épületében az ajánlásokban jelzett többfunkciós termet (amely jelentősen hozzájárul a Budapesten és környékén élő horvát nemzetiség képzési és kulturális tartalmú rendezvényeinek megtartásához), 2014. év januárjától pedig a Horvát Kulturális – Információs Központot, amelynek a működtetéséhez szükséges anyagi forrás biztosított. A Zlatko&Vesna Prica Művésztelep Közhasznú Alapítvány támogatása 6 M Ft volt 2014-ben. A Lakócsai Horvát Nemzetiségi Tájház működtetési költsége beépült az Országos Horvát Önkormányzat intézményi támogatásába, 5 M Ft összegben (2013), a horvát közösség temetőinek fenntartását célzó támogatás szintén 5 M Ft volt 2013-ban. A támogatás által lehetővé vált a horvát nemzetiség temetőinek dokumentálása, gondozása, a temetők történeti, művészi, néprajzi értékű síremlékeinek szakszerű megóvása.

9.1.2. Magyar–Román Kisebbségi Vegyes Bizottság

A testületet létrehozó jogforrási rendelkezés az 1997. évi XLIV. törvény a Magyar Köztársaság és Románia között Temesvárott, 1996. szeptember 16-án aláírt, a megértésről, az együttműködésről és a jószomszédságról szóló Szerződés kihirdetéséről. Az ajánlásokat a Magyar-Román Kisebbségügyi Együttműködési Szakbizottság VII. és a Magyar-Szlovák Kisebbségi Vegyes Bizottság IX. ülésén elfogadott ajánlások jóváhagyásáról szóló 1022/2010. (II. 5.) Korm. határozat tartalmazza. A KVB Budapesten, 2011. június 1-jén megtartott VIII. ülésének jegyzőkönyve, valamint az az alapján fennálló ajánlások és a kötelezettségek meghatározásának véglegesítése jelenleg is folyamatban van.

Annak ellenére, hogy még nem született megegyezés, jelen beszámolási időszakban is teljesültek ajánlások, mind az oktatás, mind pedig a kultúra területén. A Román Ortodox közösségi tér archívum és kiállítóhely 42,7 M Ft támogatást kapott 2013-ban. A Magyarországi Románok Kutatóintézete 2014. évi működési költségeinek finanszírozására 8,6 M Ft összeget kapott, a battonyai román iskola pedig 5,4 M Ft támogatást kapott fejlesztésre (2014).

9.1.3. Magyar–Szerb Kisebbségi Vegyes Bizottság

A Magyar–Szerb KVB 2011. június 20-án, Budapesten tartotta meg a IV. ülését, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium nemzetpolitikáért felelős helyettes államtitkára és a Szerbia Vajdaság Autonóm Tartománya Kormányának elnöke társelnökségével. A IV. ülés jegyzőkönyve alapján elfogadott ajánlások jóváhagyásáról szóló 1369/2012. (IX. 17.) Kormányhatározatban a Kormány felhívja a megjelölt feladat- és hatáskörrel rendelkező minisztereket, hogy az ajánlások végrehajtásának módjáról illetve a végrehajtáshoz szükséges pénzügyi fedezetéről szóló előterjesztéseket a Kormányhoz nyújtsák be, továbbra is érvényesnek tartva azokat az ajánlásokat, amelyek eddig nem, vagy csak részben valósultak meg. A beszámolási időszakban nem volt változás sem a KVB ülések számát, sem az elfogadott kormányhatározatokat tekintve – azonban az ajánlások magyar fél részéről történő megvalósításában történt előrelépés.

Új ajánlások formájában felmerült igényként a budapesti Nikola Tesla Szerb Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Diákotthon munkájának a támogatása és az alapító okirat módosítása – az iskola 2013. szeptember 1-jétől az Szerb Országos Önkormányzat intézményeként működik, támogatása beépült az országos nemzetiségi önkormányzat központi költségvetési támogatásába.

A kultúra területén a KVB ajánlásai alapján a központi költségvetésből egyedi támogatások keretében biztosított források felhasználásával a szerb közösség temetőinek rendbetételére és fenntartására vonatkozó projekt 2013-ban 5 M Ft támogatásban részesült. Az egykori Budai Katedrális helyén emlékmű került felállításra (4 M Ft, 2013-ban). A szerb kulturális örökséghez kapcsolódó utcák, terek elnevezésének szerb nyelven való feltüntetetésének finanszírozása 1 M Ft (2013), a pécsi Szerb Egyházi Gyűjtemény kialakításának támogatása 10 M Ft (2014) összegben valósult meg. A Magyarországi Szerb Színház, finanszírozási gondjai megoldásának finanszírozására 5 M Ft támogatásban részesült 2014-ben.

9.1.4. Magyar–Szlovák Kisebbségi Vegyes Bizottság

A testületet létrehozó jogforrási rendelkezés az 1997. évi XLIII. törvény a Magyar Köztársaság és a Szlovák Köztársaság között Párizsban, 1995. március 19-én aláírt, a jószomszédi kapcsolatokról és a baráti együttműködésről szóló Szerződés kihirdetéséről.

A Magyar–Szlovák KVB 2012. november 7-én, Budapesten tartotta meg a XI. ülését, amelyet a Kormány a 1596/2013. (VIII.29) Kormányhatározatban elfogadott. Az ülés alkalmával a Felek a KVB előző, X. ülésén elfogadott ajánlások teljesítésének állásáról folytatott kölcsönös tájékoztatást követően egyes ajánlások fenntartásában állapodtak meg, illetve új ajánlásokat fogalmaztak meg a két ország kormányai számára, amelyek jelentősen előmozdítják a kétoldalú szlovák-magyar kapcsolatokat. A KVB megállapította, hogy az ajánlások megvalósulnak, mindamelllett azok nagy része nem egyszeri feladatként fogalmazódik meg, hanem rendszeres és folyamatos teljesítést feltételez.

Ami a megvalósult, jelentősebb oktatási, illetve kulturális vállalásokat illeti, az ajánlásokkal összhangban a magyarországi szlovákok kulturális központjainak működési támogatása (Pilisi Szlovákok Központja) 2013-ban 4 M Ft volt, 2014-től pedig beépült az országos önkormányzat intézményi költségvetésébe (4 M Ft, 2014). Szintén folyamatos a hazai szlovák közösség nyelvi és kulturális identitása fejlődésének biztosításáért tevékenykedő civil szervezetek támogatása (2013-ban 10,5 M Ft, 2014-ben 8,6 M Ft támogatás), illetve a kultúrával kapcsolatos támogatások (2013-ban 7,46 M Ft, 2014-ben 7,4 M Ft támogatás).

Az Országos Szlovák Önkormányzat és a Magyarországi Szlovákokért Közhasznú Alapítvány ösztöndíj-rendszerének támogatására 5,5 M Ft-ot kapott 2013-ban, és 6 M Ft-ot 2014-ben. A sátoraljaújhelyi iskola felújításának támogatása 75 M Ft volt 2014-ben. A mindkét nemzetiséget érintő, megvalósult új ajánlások közé tartozik egy magyar–szlovák történettudományi szakmai folyóirat alapítása és kiadásának támogatása (3,5 M Ft, 2013). A Ludové noviny internetes változatának (www.luno.hu) támogatása 2,5 M Ft volt (2013). Az ajánlásokban is szereplő szlovák nyelvű istentiszteletek megtartásának támogatása 1 M Ft volt a beszámolási időszakban (2013). A két támogatás 2014-től beépült az Országos Szlovák Önkormányzat intézményi támogatásába.

9.1.5. Magyar–Szlovén Kisebbségi Vegyes Bizottság

A 2051/1995. (III. 3.) Korm. határozattal létrehozott Magyar–Szlovén KVB 1995. április 4-én tartotta meg alakuló ülését. A bizottság magyar tagozatának a munkában az Országos Szlovén Önkormányzat és a Magyarországi Szlovének Szövetsége a kezdetektől részt vesz.

A KVB 2013. október 2-án, Szentgotthárdon tartotta XIV. ülését, amelynek ajánlásait a Kormány az 1558/2014. (X. 2.) Kormányhatározatban fogadta el.

Az ajánlásokkal összhangban az Apátistvánfalvi Kéttannyelvű Általános Iskola és Óvoda bővítésére és felújítására az Országos Szlovén Önkormányzat, mint intézményfenntartó 7,75 M Ft támogatásban részesült 2013-ban.

A kultúra területén a szintén az ajánlások között szereplő szentgotthárdi Szlovén Kulturális és Információs Központ – mivel az országos önkormányzat és a Magyarországi Szlovének Szövetsége a közös fenntartásról megállapodást kötött – a működésére 3 M Ft egyedi támogatásban részesült (2013), amely összeg beépült az országos önkormányzat intézményi költségvetésébe. Az Országos Szlovén Önkormányzat székház tetőtér-beépítési, illetve bővítési felújításának finanszírozása 13,25 M Ft összeget tett ki 2013-ban az I. ütemben, a II. ütem támogatása 29 M Ft-ból valósult meg 2014-ben. A Felsőszölnök–Kétyölgy közötti útszakasz ünnepélyes átadására 2014. január 10-én, a két kormányfő jelenlétében került sor.

9.1.6. Magyar–Ukrán Kisebbségi Vegyes Bizottság

A Magyar–Ukrán KVB-t létrehozó jogforrási rendelkezés a Magyar Köztársaság és Ukrajna között a jószomszedság és az együttműködés alapjairól Kijevben, az 1991. évi december hó 6. napján aláírt Szerződés kihirdetéséről szóló 1995. évi XLV. törvény. A testület legutóbbi, XV. ülését Budapesten tartotta 2011 decemberében, a jegyzőkönyv aláírására azonban nem került sor, a felek a munka folytatásában egyeztek meg. Ennek megfelelően elfogadott Kormányhatározat (1083/2009. (VI. 4.)) a XIV. ülésről (2008. szeptember 18-19.) van.

9.2. Egyéb nemzetközi együttműködések

Azon nemzetiségek esetében, ahol nem működnek KVB-k, az anyaországokkal történő együttműködés keretei ugyan szűkebbek, az együttműködés azonban ezekkel az államokkal is rendszeres. Mára a nemzetiségek anyaországainak többsége az *Európai Unió* tagja, így a velük való együttműködés sokoldalú és jónak mondható.

Történelmi okokból (a németiség több államhoz is kötődik, illetve a német államszerveződésben és nemzeti öntudatban is erős a regionalizmus elvének hagyománya) a német nemzetiséget segítő nemzetközi együttműködések KVB-k helyett más formában valósulnak meg – amellett, hogy egyes részterületeken (oktatás, kultúra) léteznek ilyen jellegű kapcsolatok. Több német tartomány és Magyarország közötti kulturális megállapodások, munkatervek tartalmaznak igen sok, a magyarországi németiség érdekét szolgáló programot. Ez utóbbi relációkban hoztak létre *oktatási és kulturális vegyes bizottságokat*, amelyek rendszeresen üléseznek.

A kormányközi vegyes bizottságok mellett *nemzetközi megállapodások* is formálják Magyarország külföldön megvalósuló kulturális politikáját. Korábban aláírt, de a beszámolási időszakban hatályos tárcaközi együttműködési munkatervek a magyar-horvát kulturális együttműködési program a 2011-2014. évekre, valamint a magyar-szlovák kulturális együttműködési program a 2011-2014. évekre. Magyarország a külföldi kulturális intézeteinek a programjaiban is megjeleníti az országban élő nemzetiségi művészet személyiségeit és kulturális hozadékukat.

A határ menti együttműködések az uniós forrásokból megvalósuló *interregionális kapcsolatok* segítik: eurorégiók a határ menti, jelentős nemzetiségi lakossággal rendelkező területeken. Régiók, megyék, települések, intézmények, szervezetek közötti megállapodásokra, munkatervekre számtalan példa létezik.

9.3. Anyaországi kapcsolatok

A magyarországi nemzetiségek alanyi jogon közvetlen kapcsolatokat létesíthetnek s tarthatnak fenn az anyanyelvük szerinti országokkal, amely a települési, civil szervezeti, iskolai, intézményi, regionális és állami kapcsolatokig sokféle formát ölt. E közösségek a más országokban nemzetiségként élő nemzettársaikkal is gyümölcsöző – főként kulturális és média – kapcsolatokat építettek ki. Példa erre az alföldi szlovákok együttműködése a ma Romániához és Szerbiához tartozó területek szlovákjaival, a szekszárdi és temesvári német színház kooperációja, vagy a nyugat-magyarországi és ausztriai horvátok napi nexusa. A hazai nemzetiségi közösségek zöme és/vagy szervezeteik szoros kapcsolatot tartanak fenn anyaországukkal (óhazájukkal), annak állami intézményeivel, valamint az anyaországaikban működő, kulturális vagy oktatási tevékenységet végző kormányzati és civil szervezetekkel. E kapcsolatokat közös rendezvények, az érintett kulturális intézetekkel és nagykövetségekkel történő együttműködés jeleznek. Számos település kiépítette és folyamatosan kamatoztatja *testvérvárosi*, partnervárosi kapcsolatait, kölcsönös meghívásokkal.

A hazánkban élő nemzetiségek anyaországainak szinte mindegyikével kialakultak az együttműködés formái, keretei. A kétoldalú kapcsolatokat erősítik a nemzetiségi önkormányzatok és anyaországaik kormánya közötti szerződéses kapcsolatok. Rendszeres kapcsolattartást a német, a román, szlovák, a horvát, a szlovén és a lengyel országos nemzetiségi önkormányzat valósít meg. Az Emberi Erőforrások Minisztériumát vezető miniszter az országos nemzetiségi önkormányzatok elnökein keresztül rendszeresen találkozik, illetve egyeztet a nemzetiségek képviselőivel. A Magyarországon élő nemzetiségi közösségek és az anyanemzetek közötti közvetlen kapcsolatot, a nemzetiségek ilyen irányú megkereséseit az EMMI Egyházi, Nemzetiségi és Civil Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Államtitkársága is támogatja; akár ha közvetlenül fordulnak a minisztériumhoz, akár pályázatokon keresztül. Jellemző támogatott kezdeményezések a különböző nyári (ifjúsági vagy gyerek) táborok megszervezése, a pedagógus továbbképzés, illetve a tudományos megállapodások, cserék, stb. Az Államtitkárság munkája mellett az anyaországokat érintő diplomáciai kapcsolatokon, rendszeres – miniszteri szintű – egyeztetéseken keresztül a Külügyminisztérium is folyamatosan bekapcsolódik a nemzetiségügybe. Az alábbiakban – a teljesség igénye nélkül – néhány összegyűjtött, jó példa szemlélteti a hazai nemzetiségi közösségek konkrét anyaországi kapcsolatait. A – jellemzően országos nemzetiségi önkormányzatok – többi anyaországi kapcsolataira, kezdeményezéseire, projektjeire részletesen kitérnek a beszámoló II. részében szereplő, az egyes nemzetiségekről szóló fejezetek.

Az Országos *Horvát* Önkormányzat Pag szigetén, Vlačićiben, az anyaország által adományozott és a mindenkori magyar kormányok által is támogatott adriai központjában minden évben megszervezi a „Horvát

nyelv és kultúra” nyári országos táborokat a horvát tanítási nyelvű, és a horvát nyelvet oktató általános iskolák tanulói részére, valamint pedagógus továbbképzést a horvát nyelvet oktató pedagógusok részére. Az országos önkormányzat és a horvát nemzetiség civil szervezeteinek az anyaországi szervekkel és szervezetekkel kialakított sokrétű kapcsolatai folyamatosan fejlődnek – a horvátok által lakott települések testvérvárosi kapcsolatrendszere egyre bővül.

A **Szerb** Országos Önkormányzat ugyancsak több évtizede szervezője nyári gyermektáboroknak: a „Vuk Karadzić” szerb anyanyelvi tábornak és a battonyai népművészeti tábornak. E táboroknak határon átnyúló jellegük is van, hiszen mindkét tábor résztvevői között vannak szerbiai gyerekek is.

Az Országos **Szlovák** Önkormányzat és intézményei, illetve egyes szlovák civil szervezetek, önkormányzatok, települések és iskolák rendszeresen szerveznek nyári színjátszó- és bibliai táborokat Szlovákiában a gyerekeknek, zárandokutakat a felnőtt hívőknek.

Sajátságos, és a kiterjedt határon túli szlovák világban is egyedülálló a magyarországi, romániai és szerbiai szlovákok dél-alföldi együttműködése. Évente 20-25 közös projektet nyújtanak be a pozsonyi Határon Túli Szlovákok Hivatala pályázatára, s ezek túlnyomó része meg is valósul. A magyar és a szlovák kormány megállapodása nyomán nyaranta 50 szlovákiai magyar gyermek üdül a Balatonnál, ugyanannyi magyarországi szlovák iskolás pedig a Magas Tátrában. Számukra célirányos programokat szerveznek a szlovák nyelv gyakorlására és tökéletesítésre, valamint őseik földjének megismerésére.

Az általános és középiskolás tanulók részére hagyományos erdei iskolákat, de speciális táborokat – *Legjobb osztály, Ifjú újságírók, Divattervezők*, stb. – is szerveznek.

A **szlovén** nemzetiségi, felsőszölnöki és apátistvánfalvi általános iskolában anyaországi mentorok tartanak foglalkozásokat, illetve az anyaországból érkező pedagógiai szaktanácsadó és pedagógiai asszisztens is segíti a kétnyelvű oktatást. A Magyarországi Szlovének Szövetségének legfontosabb partnerei a ljubljanei Határontúli Szlovénekért Felelős Hivatal, a Szlovén Kulturális Közalapítvány, valamint a Szlovén Olimpiai Bizottság.

9.4. Kapcsolatok nemzetközi szervezetekkel

A hazai nemzetiségi ügyekért felelős Nemzetiségi Főosztály (Emberi Erőforrások Minisztériuma) az itt élő **nemzetiségek anyaországaival** történő kapcsolattartás és párbeszéd mellett együttműködik az **Európai Unió**, az **Európa Tanács**, az **Egyesült Nemzetek Szervezete**, illetve az **Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet** kisebbségügyhöz, nemzetiségekhez, roma ügyekhez, nyelvi jogokhoz, illetve rasszizmus elleni és emberi jogokhoz kapcsolódó intézményeivel és területeivel is. Az alábbiakban a legfontosabb kapcsolatokat mutatjuk be.

9.4.1. Európa Tanács

Magyarország nemzetiségpolitikájának alapvetései szorosan kapcsolódnak nemzetközi, elsősorban az ET által kidolgozott kisebbségvédelmi eszközökhöz. Hazánk az elsők között csatlakozott az ET Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló Keretegyezményéhez (a továbbiakban: **Keretegyezmény**), valamint a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartájához (a továbbiakban: **Nyelvi Karta**). A két nemzetközi jogi érvényű dokumentumhoz történt csatlakozással Magyarország vállalta, hogy mindkét egyezmény végrehajtásáról, időről időre beszámolót készít. A Keretegyezmény esetében a periodicitás ötéves, míg a Nyelvi Karta végrehajtásáról háromévenként számolunk be.

Nyelvi Karta

A Nyelvi Kartát 1992. június 25-én fogadta el az ET Miniszteri Bizottsága. Hazánk kezdetben hat nemzetiségi nyelvre (német, szlovák, horvát, román, szlovén és szerb) vonatkozólag vállalt kötelezettségeket, amelyet 2008-ban kiterjesztett a cigány (romani és beás) nyelvekre is. Így jelenleg összesen nyolc nemzetiségi nyelvre vonatkozóan vannak vállalásaink. A csatlakozók vállalták, hogy a hatálybalépést követően egy éven belül elkészítik jelentésüket vállalásaik teljesüléséről, ezt követően pedig háromévenként kell aktualizálniuk a jelentést. Ennek megfelelően Magyarország első jelentését 1999 szeptemberében, a hatodik jelentését 2015 márciusában nyújtotta be az Európa Tanács Főtitkárnak. Az összes eddigi, előző beszámolási időszak dokumentumai elérhetőek – több nyelven – az ET honlapján: http://www.coe.int/t/dg4/education/minlang/Report/default_en.asp#Hungary.

A legutóbbi dokumentum, az 1661/2014. (XI. 20.) Kormányhatározattal elfogadott hatodik időszaki jelentés, részletesen taglalja a nemzetiségi nyelvi jogok megvalósulását, illetve Magyarország ehhez kapcsolódó nemzetiségpolitikáját a 2012 januárja és 2014 januárja közötti beszámolási időszakban (amely az ET kérelmének megfelelően ez alkalommal kivételesen rövidebb az eddigi időszakoknál), főként az oktatás-nevelés, a kultúra, a közigazgatás, az igazságszolgáltatás, a tájékoztatási eszközök, a gazdasági és társadalmi élet, valamint a határon átnyúló kapcsolatok területén.

Keretegyezmény

Magyarország az ET Keretegyezményének szintén az első aláírói közé tartozik, megerősítő okiratát 1995. szeptember 25-én helyezte letétbe. A Keretegyezményt a Magyar Köztársaság Országgyűlése a 81/1995. (VII. 6.) OGY határozatával erősítette meg, és az Európa Tanács Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló, Strasbourgban, 1995. február 1-jén kelt Keretegyezményének kihirdetéséről szóló 1999. évi XXXIV. törvényben hirdette ki. Magyarország ez idáig négy alkalommal, legutóbb 2015-ben terjesztette be az ET részére a Keretegyezményben megfogalmazott elvek megvalósítását célzó törvényhozási gyakorlatáról, a magyarországi nemzetiségek érdekében tett intézkedésekről szóló ország-jelentését. Az összes eddigi, előző beszámolási időszak dokumentumai elérhetőek – több nyelven – az ET honlapján: <http://www.coe.int/en/web/minorities/country-specific-monitoring#Hungary>.

A Keretegyezmény szerinti kötelezettségek magyarországi végrehajtásának helyzetéről összeállított negyedik ország-jelentés a 2009. február 1-jétől 2014. február 1-jéig terjedő időszak nemzetiségpolitikai eseményeiről számol be, és az 1094/2014. (II. 3.) Kormányhatározattal elfogadásra került, majd a Külügyminisztérium útján eljutott a Keretegyezmény strasbourgi titkárságához. Az ország-jelentés tájékoztatást ad a kormányzati nemzetiségpolitika megvalósításában érintett szaktárcáknak a Keretegyezményben foglaltak végrehajtása érdekében a beszámolási időszakban végzett munkájáról. A Tanácsadó Bizottság iránymutatásának megfelelően az ország-jelentés összeállítása során kikértük az Njtv. hatálya alá tartozó magyarországi nemzetiségek országos önkormányzatainak véleményét. Az ország-jelentésnek a lehető legszélesebb körben történő dokumentálása érdekében számos további nem-kormányzati intézményt és civil szervezetet is megkerestünk.

9.4.2. Egyesült Nemzetek Szervezete

Az Egyesült Nemzetek Szervezete (a továbbiakban: ENSZ) 47 tagállamból álló **Emberi Jogi Tanács**ának a Kisebbségi Ügyek ENSZ Független Szakértője 2011 óta dr. Izsák Rita, aki korábban a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárának a kabinetfőnökeként dolgozott, és fontos szerepet játszott az EU Roma Stratégiájának a kidolgozásában is. Az ENSZ Független Szakértője – az egyetlen mandátum, amely külön testülettel bír – a 192 tagállam összes, azaz nemzeti, etnikai, vallási és nyelvi kisebbségéért felel, ország-látogatást kezdeményezhet, jelentéseket, sajtóanyagokat adhat ki.

Az ENSZ Emberi Jogi Tanácsával a beszámolási időszak során a korábbi évekhez hasonlóan továbbra is volt kapcsolat. Hazánk első emberi jogi egyetemes időszakos ENSZ felülvizsgálata (*Universal Periodic Review*) során (2011. május 11.) összesen 148 ajánlást kapott, amelyek közül 122 ajánlást elfogadott, 26-ot pedig elutasított. Magyarország határozottan támogatja az egyetemes időszakos felülvizsgálatot és annak alapelveit, az egyetemességet; ezért a kapott ajánlások végrehajtásáról szóló önkéntes félidős jelentés benyújtására vonatkozó vállalást tett annak érdekében, hogy elősegítse a 2016-ban várható, következő egyetemes időszakos felülvizsgálatra történő felkészülést és az ajánlások teljesítésének jobb tervezhetőségét. Az egyetemes időszakos felülvizsgálatok közti félidőben Magyarország tájékoztatta az Emberi Jogi Tanácsot az egyetemes időszakos felülvizsgálat ajánlásainak megvalósításában tett előrehaladásáról, ide értve számos olyan ajánlás megvalósítását is, amelyet eredetileg elutasítottunk. A minisztériumokkal lefolytatott többkörös egyeztetést követően az – érintett tárcák által a felelősségi körükbe tartozó ajánlások végrehajtásának aktuális állásáról szóló részjelentésekből összeálló – félidős jelentést Magyarország 2014 májusában benyújtotta az ENSZ-hez.

Az egyetemes időszakos emberi jogi felülvizsgálaton kívül az EMMI Egyházi, Nemzetiségi és Civil Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Államtitkárságát megkereste a beszámolási időszak során az ENSZ **Emberi Jogi Főbiztos Hivatala** is. Az A/RES/67/155 (2013. február 11.) számú ENSZ Közgyűlési határozat alapján az ENSZ Főtitkára jelentést készített a Közgyűlés 68. ülészakára. A készülő jelentéshez a szakterület tájékoztatást adott a rasszizmus, az idegengyűlölet és a kapcsolódó intolerancia felszámolása érdekében tett lépéseikről az Njtv. vonatkozásában.

(Folytatjuk)